

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia
Etenduskunstide osakond
Teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava

Grete Saluste

**BUTAFOORIA, VALGUSKUJUNDUSE JA
KUJUNDUSGRAAFIKA TEOSTUS LAVASTUSES
„VARES”
KURESSAARE LINNATEATRIS**

Diplomitöö

Kirjaliku töö juhendajad: Krista Tool, lavakujunduse lektor
Margus Vaigur, valguskujunduse spetsialist

Kaitsmisele lubatud.....
(juhendajate allkirjad)

Viljandi 2012

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1. LAVASTUSE „VARES“ TÖÖPLAAN JA MEESKOND	5
1.1. TÖÖPLAAN	5
1.2. MEESKOND	6
2. LAVASTUSE „VARES“ BUTAFOORIA TEOSTAMINE	7
2.1. TÖÖPROTSESSIS KASUTATUD MATERJALID	7
2.2. TÖÖPROTSESSIS KASUTATUD TEHNOLOOGIAD.....	8
2.3. DEKORATSIOONI TEOSTUS	8
2.4. BUTAFOORSE TORDI JA TORDIKARBI TEOSTUS.....	11
2.4.1. <i>Tort</i>	11
2.4.2. <i>Tordikaunistused</i>	13
2.4.3. <i>Tordikarp</i>	15
2.5. BUTAFOORSETE VÖRGUKIVIDE TEOSTUS	16
3. LAVASTUSE „VARES“ VALGUSKUJUNDUSE TEOSTAMINE	17
3.1. KURESSAARE LINNATEATRI TEHNILISED VÕIMALUSED JA LAVASTUSE TEHNILISED NÜANSID	17
3.2. VALGUSKUJUNDUSE TÖÖKÄIK, TEOSTUS	18
4. LAVASTUSE „VARES“ PLAKATI JA KAVALEHE KUJUNDAMINE JA TEOSTAMINE	21
4.1. PLAKATI TEOSTAMINE	21
4.2. KAVALEHE KUJUNDAMISES OSALEMINE	25
4.3. REKLAAMI KUJUNDUSE TEOSTUS.....	26
KOKKUVÕTE	27
KASUTATUD LÜHENDID	28
KASUTATUD KIRJANDUS	29
LISAD	30
LISA 1. LAVASTUSE „VARES“ SUUNANIMEKIRI	30
LISA 2. „VARES“ CUELIST	32
LISA 3. LAVASTUSE „VARES“ RIPUTUSPLAAN JA KONTAKTID	35
LISA 4. LAVASTUSE „VARES“ PROŽEKTORITE PAIKNEMINE PÕRANDAL JA KONTAKTID.....	36
LISA 5. FOTOD LAVASTUSEST.....	37
SUMMARY	40

SISSEJUHATUS

Käesoleva praktilise diplomitöö teemaks oli butafooria ja valguskujunduse teostus lavastuses „Vares”, mille esietendus toimus 28. novembril 2009 Kuressaare Linnateatri Suures saalis. Valisin Kuressaare Linnateatri täiendamaks oma oskusi praktilises teatritöös, sest olin eelneva lavastuse juures just selles teatris abiks olnud ning mulle pakkus huvi teatriga koostööd jätkata. Kõne all oleva lavastuse autor Raivo Trassi ja kunstnik Riina Vanhaneniga mul varasemad kokkupuuted puudusid, mistõttu sai põnevaks katsumuseks ka koostöö alustamine ja areng.

Raivo Trass koostöös dramatiseerija Urmas Lennukiga on võtnud lavastuse alustekstiks Jüri Tuuliku romaani „Vares”. Kuid sellele lisaks on ainet võetud ka Tuuliku teistest novellidest nagu “Üksik lind mere kohal”, “Siig hullab novembriöös”, “Inimeste vahel on räime ja angerjat”.

„Jüri Tuuliku „Vares” pole mingi linnulugu, kuigi linnul on selles loos oma ja küllaltki oluline osa. Lind võimendab inimese ja looduse ning inimese-inimese suhteid, seob ja vastandab, kõrvutab ja karikeerib./.../ Päästetud varesepoeg hukkub inimeste juures moraalselt (kaasa arvatud tema vareseloomus), niisamuti hukkub moraalne puhtus ja leppimatus inimestes endis. „Vares” on eelkõige Mardu raamat, lugu poisist, keda võiks pidada kompromissituse, aususe ja moraalse äraostmatuse sümboliks täiskasvanute maailma konventsionaalsuse kõrval. Mardu vastandub kõigele igapäevasele ja harjumuspärasele tema ümber.” (Kavaleht, lk 11)

„Raivo Trassi lavastatud "Vares" kompab lugupidamise ja austusega inimväärikuse piire, püüab aru saada sellest, mis määrab inimeseks olemise, veel enam, ta keerab peegli nurkapidi saalile kätte – ehk näete ka ise. On ju vana tõde, et peegel ei näita mitte ainult olemasolevat, vaid ka seda, mida pildi juurde arvatakse. Lihtsalt öeldes on peegel projektsioonide (peegelduste) kogum.” (Kallas, 2009)

Praktilise töö eesmärgiks oli ennekõike täiendada oma oskusi butafoorina reaalse teatritöö tingimustes. Töö käigus tekkinud võimalus plakati ja valguse kujunduses ning teostuses kätt proovida oli abiks enese täiendamisele siiani ebakindlates valdkondades. Samuti oli töö eesmärgiks kujunduse praktilise teostamise oskuste ja teadmiste täiendamine ja kontrollimine. Praktilise töö lisana valminud töö eesmärgiks on lühidalt kirjeldada, analüüsida ja dokumenteerida lavastuse „Vares” butafooria, valguskujunduse ning plakati, kavalehe ja reklaami kujunduse valmimise protsessi ning kasutatud tehnoloogiaid.

Töö koosneb neljast peatükist ning viiendast kokkuvõtvas osast. Esimeses osas tutvustan lavastuse „Vares” tööplaani ja meeskonda. Teises peatükis kirjeldan lavastuse butafooria ja kolmandas valguskujunduse teostamise protsessi. Neljandas peatükis kirjeldan tööprotsessi kavalehe, reklaami ja plakati valmimisest. Diplomitöö kirjaliku osa viimases, viiendas kokkuvõtvas peatükis analüüsin enda töövõtteid.

Töö meetodiks on vabakirjeldus.

1. LAVASTUSE „VARES“ TÖÖPLAAN JA MEESKOND

1.1. Tööplaan

Kujundusgraafika teostamise aeg põimus lavaehituse ja valguseseadmise perioodiga.

- 10. oktoober 2009- kl 10.00 teatris kohtumine kunstnikuga, kavandite vastuvõtmine
- 14. oktoober- kl 10.30 modelli pildistamine; tegin 3 plakati kavandit pildi ja tekstiga
- 15. oktoober- Tegin plakati kavandeid
- 18. oktoober- kl 15.00-23.00 dekoratsiooni teostamine (kivide lõikamine ja liimimine)
- 19. oktoober- kl 12.00-15.00 plakati kavandite tegemine; kl 15.00- 00.00 dekoratsiooni teostamine (kivide lõikamine ja liimimine)
- 20. oktoober- 10.00-12.00 plakati teostamine; 15.00- 23.00 dekoratsiooni teostamine (kivide lõikamine ja liimimine)
- 21. oktoober- 14.30-22.00 dekoratsiooni teostamine (kašeerimine)
- 23. oktoober- 9.30-11.45 ja 13.15-16.00 plakat valmis saatmiseks lavastajale, kunstnikule
- 1. november- 11.00-16.00 läbimängu jälgimine
- 2. november- 11.00-14.00 läbimängu jälgimine; tegin kunstnikuga heinatuuste ja värvisin oksi
- 3. november- plakati trüki ettevalmistus; läbimängu vaatlus; tordi karp
- 4. november- plakati saatmine trükikotta; võrgukivide teostamine; poroloonist ajutise tordipõhja tegemine proovide jaoks
- 6. november- algab valguse seadmine: suunan prožektorid, salvestan valgusgrupid *submasterite* alla
- 7. november- esimene proov valgusega
- 8. november- proov valgusega, parandused
- 10. november- suurem tordipõhi
- 12.november- 11.00-17.00 proov valgusega
- 13. november- valguse suunaparandused

- 16. november- proov valgusega; valguspiltide salvestamine
- 17. november- 18.00-21.00 proov valgusega
- 19. november- šokolaadikaunistused ja tordi serv, hermeetikuga katmine
- 20. november- tordi külje toonimine; rooside kinnitamine tordi küljele
- 24. november- proov valgusega; parandused
- 27. oktoober- valguspiltide übersalvestamine; kontrollendus
- 28. november- esietendus
- 2. detsember- etendus
- 3. detsember- valguspiltide parandused, ülesalvestamised

1.2. Meeskond

Kavandite vastuvõtmisest esietenduseni on seitse nädalat, mille jooksul tuleb teostada plakat, lava- ja valguskujundus. Kavandite vastuvõtmisel osalesid lavastaja Raivo Trass, kunstnik Riina Vanhanen ja Kuressaare Linnateatri meeskond: teatri direktor Piret Rauk, direktori asetäitja loomealal Aarne Mägi, projektijuht Elen Pärtel, lavameister Ahto Matt, kostümeerija-inspitsient Laivi Koppel, administraator Erika Salajõe. Oli selgunud lõplik osatäitjate nimekiri: Indrek Apinis, Rauno Kaibiainen, Piret Rauk, Aime Käen, Aili Salong, Mati Talvistu. Kunstnik esitas oma visooni lavakujundusest ja kostüümidest jooniste näol. Jagati ära tööülesanded. Minu teostada jäid butafoorsetest esemetest esialgu tort ja kiviaedadele kivid. Nende materjaliks soovitasid kunstnik ja lavameister kasutada porolooni. Plakat jäi minu ülesandeks, kuna teatris puudub plakateid teostav isik. Plakati visooni selgitas mulle teatri loomeala juht Aarne Mägi. Valguskujunduse arutamine lõkkus aega veidi enne valgusproove, kolm nädalat enne esietendust.

Lavastust toetasid Kultuuriministreerium, Eesti Kultuurkapital, Kuressaare Linnavalitsus, ajalehed Oma Saar ja Meie Maa.

2. LAVASTUSE „VARES” BUTAFOORIA TEOSTAMINE

2.1. Tööprotsessis kasutatud materjalid

Poroloon - Seda kasutasin tordi ja kivide teostamiseks käesolevas lavastuses. Tordi puhul langes valik poroloonile, sest see on pehme ja seega näitlejale valutu. Kivide puhul otsustati porolooni kasuks puhtalt mugavuse tõttu - kuna kivide väljalõikamine toimus laval, siis alternatiivina penoplast oleks ajanud liigselt staatilise elektriga laetud sodi. Ühtlasi sai ära kasutada laos seisvad poroloonitükid.

Akrüülhermeetik - Kuna pärast iga etendust vajab tort puhastamist, kergelt pesu sellele asetatavast kohupiimast, siis et poroloon haisema ei hakkaks ja et kiirendada kuivamisprotsessi, katsin selle valge akrüülhermeetikuga.

UHU Allplast liim – Kuivab elastseks kiiremini, kui Moment-liim ja seetõttu sobis paremini ka tordikaunistuste tegemiseks kõne all olevas lavastuses.

Kumm - Kasutasin tordikaunistustest šokolaadkaunistuste karkassi tegemisel, et näitlejal oleks pehme ja ohutu. (Lavastuses „Vares” kukub peaosatäitja nägupidi tordi sisse.)

Moment-liim - Oli vajalik tordi põhja ja kreemiriba kiireks liitmiseks.

PVA-liim - Seda kasutasin kivide seina külge liimimiseks; PVA-liimi ning vee seguse massi sisse kastetud kangaga kivide katmisel.

Tixo-liim - Kuna teatris ootas ära kasutamist palju vanast ajast seismajäänud erisuuruseid poroloonitükke, siis Tixo liim on just kiire ja tõhus abivahend nende kokkuliimimiseks ja tööprotsessi kiirendamiseks võrreldes teiste liimidega.

Värvid - kasutasin vesialuselisi kattevärvide võrgukivide toonimiseks. Tordikaunistuste värvimiseks sobisid paremini akrüülvärvid, sest need katavad hästi, kuivavad kummjaks ja kannatavad vees loputamist.

Töövahendid - käärid, paberinuga, pussnuga, pintslid, marker, niit, nõel, joonlaud.

2.2. Tööprotsessis kasutatud tehnoloogiad

Kašeerimine. Veega lahjendatud liimi sisse kastetakse kangas, väänatakse üleliigne liimivedelik välja ning asetatakse pinnale kas kortsutades või siledalt. Seda tehnikat kasutatakse pinna tugevdamise ja/või pinna struktureerimise eesmärgil.

Mina kasutasin kašeerimist oma diplomitöös dekoratsiooni teostamisel. Kiviseintele liimitud porploonkivid katsin üle veega lahjendatud liimi sisse kastetud puuvillase kanga ja marliga. Eesmärgiks oli vaid kivide tugevdamine. Volte ei taotlenud. Raudkivide puhul pidi tulemus olema üpris sile, lubjakivide puhul veidi kortsutasin vajalikest kohtadest kivide üksteisest eristamise eesmärgil.

Lavastusele „Vares” teostasın plakati, butafooria ja valguskujunduse. Järgnevalt kirjeldan ning analüüsin eelnevalt loetletu protsessi.

2.3. Dekoratsiooni teostus

Nagu kavandite vastuvõtmisel sai otsustatud, jäi minu ülesandeks olla abiks lavameistrile ja kunstnikule kiviseinte valmistamisel. Lavakujundusest oli üldkavand, millel olid märgitud kiviseinte

mõõdud. Kui lavameister teostas tugisüsteemi ja kunstnik dekoreerimise, siis minule jäi vahelüli - kivide valmistamine. Selleks soovitasid nad kasutada porolooni, kuna kivide väljalõikamine toimub suurel laval ning alternatiivina ajaks penoplast liigselt staatilisest elektrist laetud pisikesi osi, mida on väga keeruline ära koristada, sest proovid toimuvad iga päev ja mänguruum peaks meeldivalt puhas olema. Teiseks oli teatris seismas erineva suurusega poroloonitükke, mis ootasid sihipärast ära kasutamist.

Kuna kavandile ei olnud märgitud täpset kividepaigutust, siis joonistas kunstnik lavameistri poolt valmissaetud alusseintele raud- ja lubjakivide skeemi, et mul oleks lihtsam kiviseina süsteemis orienteeruda. Ühtlasi sain aimu soovitud kivide kujus ja suuruses (*Foto 2*). Kasutasin erineva paksusega porolooni. Väga vähe oli alles 10cm ja 2cm paksusega tükke. Enamasti oli laos 5cm tükid. Joonistasin markeriga soovitud kuju poroloonile ning lõikasin välja kas vaiba-, pussnoa või kääridega. Kuna puhtalt lõikustöö võttis aega kolme päeva jooksul umbes 26 tundi, siis vahetasin lõikusvahendit pigem vastavalt käe tundlikkusastmele kui konkreetsele vajadusele töövaliteedist lähtuvalt. Üldiselt oli parem välja lõigata puss- ja vaibanoaga ning viimistleda kääridega (*foto 1*).

Paksemate kivide saamiseks liimisin õhemaid poroloonitükke kokku Tixo-liimiga. Sellega saab tööprotsessi tunduvalt kiirendada kui PVA-liimiga, sest Tixo kuivab kiiremini (umbes 15 minutit) ja juba on võimalik kivi vormida kartmata, et liimitud kohad lahti pudenevad. Vormitud kivid paigutasin alusseinale. Liimimisprotsess toimus umbes poole meetri haaval, et paigutus väga ei nihkuks. Eemaldasid kivid, katsin alusseina PVA-liimiga ja asetasin kivid õigesse kohta tagasi (*foto 2, foto 3, foto 4*).

Foto 1. Poroloonist välja lõigatud kivid.

Foto 2. Kivid liimitud PVA-ga soomepapist seinale.

Foto 3. Poroloonist kivid liimitud PVA-ga soomepapist seinale (sein 1 ja 2)

Foto 4. Poroloonist kivid liimitud PVA-ga soomepapist seinale (seinad 3-7)

Kui kivisid seinale kinnitav PVA-liim oli ära kuivanud, asusin kive katma riidega. See meetod pidi kaitsma kive seina küljest ärakukkumise eest. Töövõte oli lihtne. Kõigepealt lahjendasin PVA-liimi veega. Seejärel kastsin sellesse segusse marli ja puuvillase riide tükke ning surusin kividele (*foto 5*). Riidetüki suurused varieerusid vastavalt aluseina suurusele ja kividele sobitumise poolest. Suuremate tükkide läbimõõt võis olla pool meetrit. Riide materjal varieerus seetõttu, et marli sai otsa ja õmblejannal oli pakkuda puuvillast riiet. Kokkuvõttes väliselt marlil olid suuremad augud kui riidel, aga publikule ei paistnud. See-eest kinnitus ja vormus paremini kividele just marli. Riie oli karmim hoides volti. Tundsin veidi kahetsust, et olin liiga kaua kääridega porolooni vormimise, silumise peale kulutanud, sest seda vaeva ei olnud enam kuskilt paista (*foto 5*). Voltis riie oli veidi inetu. Aga kui kunstnik ja lavameister kivid ära värvisid, siis ei häirinud enam miski. Lõpptulemus koostöös oli ilus (*foto 6*).

Foto 5. Poroloonist kivid kaetud PVA liimi sisse kastetud marli ja puuvillase riidega.

Kiviaeda soovis kunstnik kaunistada rohukimbukestega. Selleks sidusime riideribadega lilleseades kasutatava heina kimpudesse. Kimbukeste pikkus võis varieeruda 30- 40cm vahel. Riideribad jätsime pisut pikemad, et oleks hõlpsam kiviaiale kinnitada sidumistehnika abil. Mina valmistasin umbes kümme rohukimbukest (foto 7).

Foto 6. Seinale kinnitatud rohukimbuke

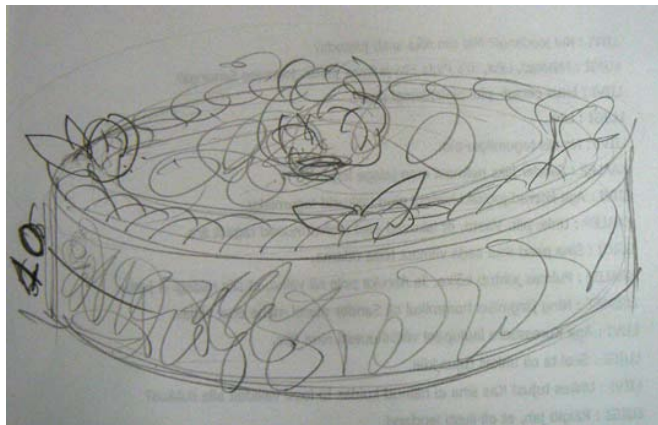
Foto 7. Rohukimbuke

2.4. Butafoorse tordi ja tordikarbi teostus

2.4.1. Tort

Kunstnik esitas mõõtmestatud joonise oma nägemusest (*joonis 1*). Tuli valmistada 10cm kõrgune kreemitort põhja läbimõõduga ~38cm. Kujutluses pidid tordi servades olema kreemivallid, mille funktsioon oleks hoida tordile laotavat päris kohupiima-creemi laiail valgumast. Ühtlasi soovis kunstnik, et torti kataksid šokolaadikaunistused, kreemililled ja lehekused.

Lähtuvalt olemasolevast materjalist tegin tordi põhja veidi pisema. Liimisin Tixo-liimiga kaks 5cm paksust poroloonketast üksteise peale ning katsin akrüülhermeetikuga. Proportsiooni hoidmiseks otsustasime, et kreemivallid tulevad väljapoole etteantud 10cm kõrgust. Lähtuvalt olemasolevatest materjalijääkidest lõikasin umbes 2,5 cm kõrgused ja 3,5 cm laiused

Joonis 1. Kunstniku joonis tordist

erineva pikkusega poroloonribad. Liimisin need omavahel Tixo-liimiga pikaks ribaks, mille otstest omavahel kinnitades sain ringikujulise seest tühja ketta. Sellele tegin nii sisemisse kui välimisse serva sisselõiked, et ring hoiaks vormis. Sisemiste sisselõigete puhul oli vajalik välja lõigata kolmnurksed kiilud (foto 8). Seejärel jaotasin ringi võimalikult ühtlasteks osadeks markeri abil (foto 9). Paberinoa ja kääridega lõigates saavutasin kreemivallide imitatsiooni (foto 10).

Foto 8. Sisselõiked

Foto 9. Markeeringud

Foto 10. Valmislõigatud vaht

Foto 11. Hermeetikuga katmine

Foto 12. Valmis tort, külgvaade

Kreemivallide ketta kinnitasin tordipõhja külge Moment-liimiga. Seejärel katsin selle akrüülhermeetikuga. Mugavuse mõttes kandsin sõrmega kaitsekindaid kasutamata (foto 11). Kuna akrüülhermeetik oli valge, siis erilist toonimist tort enam ei vajanud. Lavameistri soovitusel tõmbasin kuiva pintsliga veidi pruunikat värvi torti külgedele. Tulemus jättis maitsva šokolaadipuruse mulje (foto 12, foto 13).

Foto 13. Valmis tort, pealtvaade

Foto 14. Torti kukkunud vares

2.4.2. Tordikaunistused

Kunstnik soovis tordile kaunistusi: tumepruunid šokolaadilehekesed, roosakad kreemililled ja rohelised martsipanilehekesed. Problemaatiline aspekt seisnes tõsiasjas, et tordile pidi kukkuma näitleja (foto 14). Seetõttu plaanisin kaunistused teha võimalikult pehmed. Kuna torti plaaniti pidevalt pesta, siis pidid need ka veekindlad ja kergesti puhastatavad olema. Šokolaadikaunistuste jaoks kasutasin kummi. Lõikasin kummiribad valmis, põimisin kokku, fikseerisin niidiga (foto 15). Et tulemus saaks realistlikkum, vajasin tihedamat võrestikku. Selleks kasutasin UHU Allplast liimi: kandes seda kummivõrestiku eri külgi ühendavalt, oli võimalik tekitada nõ ämblikuvõrguefekti (joonis 16). Kuivades jäi tulemus kummjas, painduv, pehme. Akrüülvärvidega toonides sai tulemus meeldivalt šokolaadine.

Foto 15. Tordi šokolaadikaunistuste valmistamine.

Foto 16. Valmis šokolaadikaunistus

Foto 17. Poroloonist lilled

Foto 18. Kaetud hermeetikuga

Nii kreemililled kui martsipanilehekeste valmistamiseks kasutasin õhukest 3mm porolooni. Lilled puhul lõikasin õhukese umbes 2cm laiuse ja 15cm pikkuse riba. Seda rullides kokku ja paari pistega kinnitades oligi tekkinud lillemotiiv (foto 17). Nüüd katsin selle üle kahekordse akrüülhermeetiku kihiga (foto 18). Tordi keskele mõeldud suuremad roosid valmistasin analoogselt, ent kroonleht haaval.

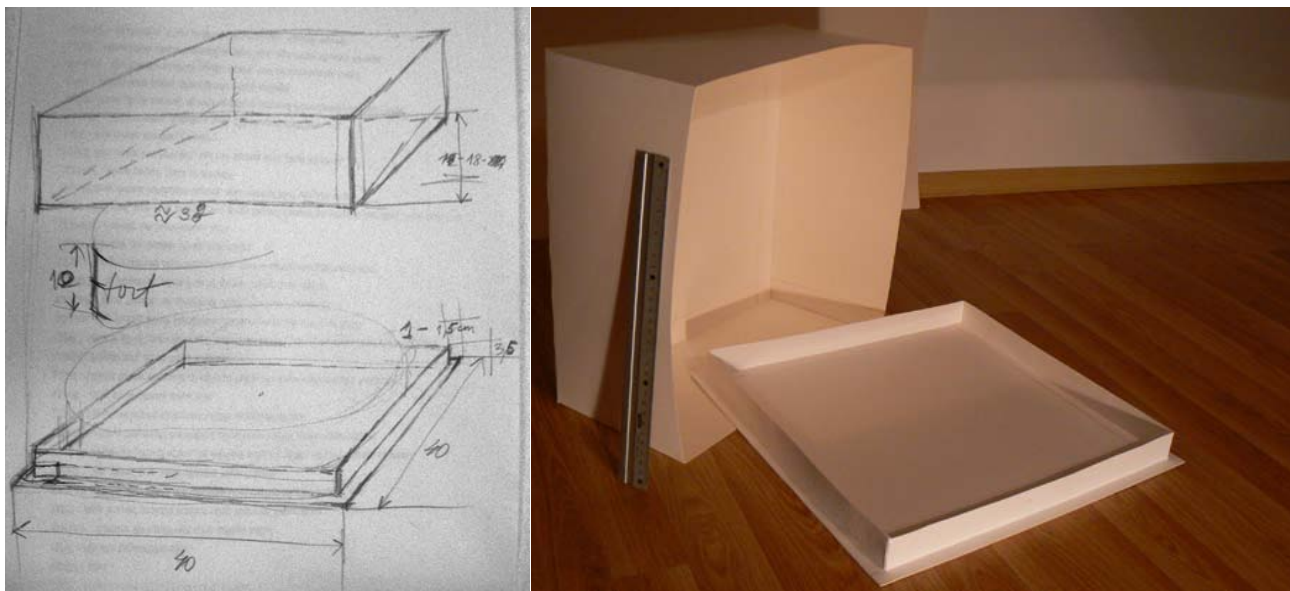

Foto 19. Akrüülidega värvitud tordikaunistused

Martsipanilehekesed valmistasin samuti poroloonist. Lõikasin välja lehekuju, liimisin selle alumisest otsast kokku, et jääks hoidma veidi ruumilisena ja katsin akrüülhermeetikuga. Nii lilled kui lehed toonisin akrüülvärvidega (foto 19). Moment liimiga kinnitasin tordi külgedele mõeldud roosad

roosid. Punased roosid, šokolaadikaunistused, martsipanilehekeseid asetati lahtiselt tordile kohupiimakreemi sisse, et oleks võimalik lihtsalt eemaldada ja pesta (*foto 12, foto 13*).

2.4.3. Tordikarp

Joonis 2. Tordikarbi joonis

Foto 20. Tordikarp

Kunstnik esitas mulle joonise (*joonis 2*) ja palus valmistada tordikarbi. Kasutasin selleks traditsioonilist tordikarpi imiteerivat valget pappi, mille üks pool on läikiv, sile ning teine matt. Ruudukujulise karbi kaane serva pikkus oli 40cm, karbi kõrgus aga 16cm. Karbi alumisele osale jätsin 3,5cm serva kõrgust, vältimaks tordi väljalibisemist aga ometi samal ajal paljastaks seda publikule maksimaalselt. Karbi alumisele poolele tuli jätta ka n.ö iluriba, mille laiuseks jätsin 1,3cm. Karbi meisterdamine algusest lõpuni sujus üllatavalt ladusalt ühegi ebaõnnestumiseta (*foto 20*). Visandasin pisikese joonise paberile ja seejärel kandsin hariliku pliiaatsiga jooned papile; lõikasin paberinoaga vajalikud detailid välja, voltisin ning liimisin, kasutades UHU Allplast ja ka PVA-liimi.

2.5. Butafoorsete võrgukivide teostus

Võrgukivid olid mõeldud portaali võrgu külge . Kokku seitse võrgukivi, keskmine suurus 11x20cm. Kunstnik joonistas paberile umbkaudsed kujud normaalsuuruses, lavameister saagis puidust välja ja mina toonisin (foto 21). Kasutasin selleks vesialuselisi värve. Alguses värvisin ühe halliga tooniga kõik klotsid ära, et varjata klotsidel juba olemasolevat vana tumerohelist värvi. Seejärel kandsin poolkuiva pintsliga tumedamat ja heledamat värvi (foto 22). Tegin pintsliga täppe, et poorset pinda edasi anda, aga laval tuli tõdeda, et seda poorsust ei paista. Kokkuvõttes ei olnud vaja ümber teha, vaid oleks võinud lihtsalt vähem vaeva näha.

Foto 21. Puust klotsid enne toonimist (vasakul) ja esimese värvikihi (paremal).

Foto 22. Võrgukivid toonitud kulunuks.

3. LAVASTUSE „VARES” VALGUSKUJUNDUSE TEOSTAMINE

3.1. Kuressaare Linnateatri tehnilised võimalused ja lavastuse tehnilised nüansid

Kuressaare Linnateatri valgusparki kuulub umbes üle 80 prožektori, millest 41 kasutasin lavastuse „Vares” valguskujunduses. Nendest 21 olid PAR prožektorid, 9 PC-d, 5 fresneli, 5 profiili, 1 fluud.

Töörõdud valgustaja jaoks on äärmiselt humaansed. Sirge seljaga saab nii portaali- kui saalisildadel jalutada. Lava kohal asetsevad valgussillad on kergesti käsitsi allatõmmatavad traditsiooniliste köissüsteemidega. Lava kummalgi küljel on üks valgussild, millele on prožektorid asetatud kahte ritta. Nende sildade kõrguse reguleerimine toimub ka käsitsi, ainult et köie asemel on kettaga tross. Alumise reaga on võimaldatud inimese (näo) väljavalgustamine täpselt profiilis kogu lavasügavuses liikumise ulatuses. Ülemine rida toetab alumist ja vormib ruumiliseks nii dekoratsiooni kui näitleja.

Kasutasin valguspulti Strand Lighting 520i. Selle juurde kuulub kaks monitori ja klaviatuur. Ühe monitori ekraanilt on võimalik näha, millise numbriga prožektor millise võimsusega parasjagu on sisse lülitatud. Teisel monitoril peaks idee järgi olema näha *cue*-list. Mina kasutasin ainult esimest monitori, sest teine osutus liigkeeruliseks. Etendusete mahamängimise ajal kasutasin spikrina enda koostatud *cue*-listi paber kandjal.

Pilte vahetasin esialgu manuaalselt. Esiteks seetõttu, et ma teisi võimalusi ei tundnudki, teiseks oli väga mugav ise ajastada uue valguspildi sissetulemist ja enda vigu parandada. Puldil aga on ajaga ära kulunud *cue*-nupud. Seetõttu tekib piltide manuaalsel vahetamisel tugev prožektorite vilkumine. Päev-päevalt tegi töö katkise puldiga üha tugevamat peavalu nii mulle kui näitemeeskonnale. Pärast kolmandat etendust publikuga avaldas lavameister mulle saladuse, et vahetades pilte automaatselt ei

teki sellist probleemi. Siis salvestasin piltide automaatseks vahetuseks umbkaudsed sekundid, sest koos näitemeeskonnaga läbi mängida, et õigeid aegu välja arvestada, polnud enam võimalik.

3.2. Valguskujunduse töökäik, teostus

Lavastaja andis meeskonnale korralduse läbi lugeda nii käsikiri kui Jüri Tuuliku romaan „Vares”. Eraldiseisvat valguseanalüüsi kunstniku ja lavastajaga ei toimunud. Töökäik algas minu jaoks valguskujunduse koha pealt sellega, et pärast romaani ja käsikirja lugemist külastasin neli nädalat enne esietendust paari läbimängu. Lavastajal oli etenduse n.ö avavisioon olemas: saalivalguse *blackout*’i (ehk pimedusse) jõudmisega tuleb pimedusest pisike valguskiir maaslamavale Varesele, mis hakkab kasvama kuni Mardu ja Varese dialoogi alguseni. Ühtlasi anti teada, et kindlasti tuleb etenduse algusesse *blackout*’i üks linti salvestatud dialoog, mille tekst oli alles kirjutamisjärgus.

Üritasin enda jaoks selgeks teha, millised on öised ja millised päeva stseenid ja kuna lavaruum jäi suuremate muutusteta kahe vaatuse vältel, siis andsin endale aru, kas tegevuspaikade eristamine ühes mänguruumis on vajalik või mitte.

Lavameistri soovitusel suunasin prožektorid nõnda, et kogu mänguruum saaks valgustatud ja salvestasin endale *submaster*’ite alla erinevad mängukohad (laud, post, eeslava jne). Ühtlasi olid mul gruppidega salvestatud nüüd nii sinakate filtritega varustatud „öised” kui ka esialgu filtriteta päevastseenide jaoks suunatud prožektorid.

Valguspuldiga eelistan tööd teha mitte saalis, vaid valguse ja heli jaoks eraldatud ruumis rõdupubliku taga, kus see ka etenduste mahamängimise aegu on. Sellise tööstiili kasutegurina näen enda harjumist konkreetses ruumis tööd tegema ja lavastust konkreetselt kõrguselt nägema, mugav ligipääs tööruudule on lisapluss ja salvestamisprotsessis tekkivad hääled ei häiri meeskonda. Näitlejad ja lavastaja töötasid laval, mina võisin rahulikult samal ajal valgust sobitada ja vajaduse korral tööruudul prožektorite suunda, kiire suurust, hajuvust korrigeerimas käia. Oma tööstiili miinuseks pean, et ei näe lavale langeva valguse tegelikku nägu põrandapubliku horisondilt, kus asuvad enamuse vaatajate istekohad. Mind lohutab vaid mõte, et kõikjalt ei saa mingil juhul

samaväärselt visuaalset tulemust. Teine miinus võiks olla distants lavastaja ja kunstnikuga - kommentaare ei saa edastada sosinal proovi häirimata, vaid vaherepliikidena või proovi lõpus. Siiski pean sellist tööstiili harjumuspäraselt enda jaoks sobivaimaks.

Kolm nädalat enne esietendust võisin liituda lavameeskonnaga. Tööprotsessis selgus, et mõned stseenid, mis olid mulle tundunud päevastena, kuulusid hoopis ööstseeni või vastupidi. Tihti olid vajalikud stseenisisesed valgusmuutused - päevast saab õhtu või ööst hommik. Sellistel puhkudel hakkasin valgusnivood tõstma või langetama manuaalselt. Juba kindlaks kujunenud pildid salvestasin *cue* alla. Vahepildid salvestasin juurde umbes nädal enne esietendust. Siis saabus ka kauaoodatud CD sisseloetud dialoogiga, mis pidi sobituma etenduse alguses *blackout*'i. Nüüd soovis lavastaja pimedust veidi täiendada mõne virmalise-laadse aeglaselt süttiva ja kustuva kiirega. See ei nõudnud tehnilisi pingutusi. Kuna lavapilt dialoogi aegu oli suures osas kaetud valge tülliga, siis ei pidanud arvestama ühegi konkreetse dekoratsiooniosa väljavalgustamisega. Salvestasin viie *submaster*'i alla üksikud erivärvi filtritega prožektorid ja suunasin need erinevatesse kohtadesse lavasügavuses. Veidi üritasin leida tekstis esineva jutustuses loogikat ka valgusvihtude esiletoomisel. Näiteks kui räägiti mägedest, siis kasutasin lavasillalt tülli ülemistesse otstesse suunatud kahe helesinise filtriga PAR'i. Kui räägiti august või suurest loomast, siis kasutasin prožektorit profiilsillalt. Peksmisstseenis vilkus punase filtriga toonitud valguskiir. Dialoogi või ajakulgu näitavaid üleminekuid tõin esile ühe tooni lahkumise aegu kohe teise sissetoomisega. Dialoog kestis kokku kuus minutit, mille *blackout*'i soovis lavastaja maksimaalselt kuus kuni seitse virmalise tekkimishetke (st et iga tooni kogu dialoogi aegu saigi kasutada enam-vähem ühe korra).

Aeg-ajalt saabus kunstnik, kes korrigeeris nii minu kui lavastaja paikapandud pilte. Aeg-ajalt rääkisid kunstnik ja lavastaja üksteisele vastu, mistõttu juhtus, et pidin valguspilte päris tihti üle salvestama. Minu jaoks jäidki segaseks vaatuste alguse- ja lõpupildid. Ma ei osanud neid ajastada ei loogiliselt, tundega ega süžeeiliselt kuid õnneks ei tekitanud see lavastuses kaastegijatele probleeme.

Enne kolmandat avalikku etendust tuli ette veel üks oluline muudatuste tegemise päev. Otsustati, et valguspildid on liiga pimedad. Publikuvastukajana oli sissejuhatav dialoog praktiliselt täielikus pimeduses liiga pikk. Dialoogi lühendati vähemalt poole võrra. Minu kui valgustaja jaoks ei muutunud sellega seoses suurt midagi. Anti vaid korraldus mängida virmalisi tihedalt ja huvitavalt.

Üldise valguse kohapealt lasi lavameister A. Matt suunata mul veel kaks prožektorit ning salvestada need kõikidesse päevastseenidesse sisse. Ka enam-vähem kõik teised valguspildid said lavameistri soovitustest mõjutatud. Kokkuvõttes sai minu kolmenädalase töö alusel valgus uue värske kuue ühe õhtuga.

4. LAVASTUSE „VARES” PLAKATI JA KAVALEHE KUJUNDAMINE JA TEOSTAMINE

4.1. Plakati teostamine

Kunstnik andis plakati kujunduse osas vabad käed. Kujundusliku idee pakkus välja Kuressaare Linnateatri teatri loomeala juht Aarne Mägi. Tema visioonis seisab plakatil vana targa pilguga naine, kelle käes on pesa. Kas pesa on tühi või seal on midagi, see ei olnud esialgu tähtis. Minu ülesanne oli sinnani plakat valmis teostada. Kui ma plakatit tegema hakkasin, siis vajasin pilte. Palusin modelliks teatri direktor Piret Rauki, kes ka kõne all olevas etenduses oli üks osatäitjatest. Plakatil ei pidanud ta kujutama enda karakterit, vaid lihtsalt ühte vana kogenud naist. Asetasin tema õlgadele kalavõrgud, käes aga hoidis ta tegelikult vana lilleeseade osa. Pildistamine toimus laval (12.oktoober 2009), et oleks dramaatiline valgus ja must taust. Ekstra valgust selleks ma ei seadnud. Kasutasin tavalist töövalgust aga pidasin saali paremaks kui kontorit, sest musta tausta ja võimsama prožektoril abil tekkis suurem kontrast.

Foto 23. Plakati arendus (I järk)

Enamasti tegelesin plakati kujundusega kodus, teatris käisin näitamas visandeid ning nõu küsimas. Kui plakat hakkas leidma kindlamat kuju, siis kujundas teatris toetudes Aarne Mägi nõuannetele.

Plakati tegemiseks kasutasin arvutiprogrammi Adobe Photoshop CS3. Esimese etapina laadisin pildid arvutisse. Siis otsisin läbi oma pildipanga, et leida meeleolukaid ja temaatilisi pilte. Kogusin kokku kõik sobivad varesefotod ning pilve ja merefotod.

Foto 24. Plakati arendus (II järk)

Kui olin enda jaoks sobiva naiskujutisega foto välja valinud ning programmi asetanud, asusin seda töötlemata. Minu plakati stiil on pigem graafiline, mitte plakatlik ja seetõttu allusin enda sisetundele, mitte niivõrd kontseptsioonile. Ma tundsin, et naise ümber taustal võiksid lennata linnud, sest muidu jäi taust väga tühjaks. Tegin mitmeid versioone (foto 23). Seejärel lisasin plakatile mõeldud tekstiosa, et umbkaudu mängida kirja ja pildi ruumiga ning et oleks võimalik teha kompromisse ja piiritleda plakatiruumis enda mängumaa. Seejärel salvestasin hulganisti eriversioone ja viisin teatrisse analüüsimiseks. Otsustati, et pesa ei ole niivõrd tähtis enam, sest see ei olnud pildil

arusaadav ja jäi häirima. Plakatil olevale tegelasele soovitati, et võiks olla silmad kui kontakt vaatajaga. Ühtlasi ilmnas, et on hakatud kahtlema lavastuse pealkirjas. Uus pakkumine oli, et lavatükk saab pealkirjaks „Meri on vahel”. See tekitas minus vastuolu, sest mere teemat peaks siis kuidagi ka plakatil kajastama. Nimi ja praegune versioon ei olnud kuidagi seoses.

Töötasin välja uued visandid (foto 24), milles mängisin silmade, naisfiguuri domineerimise, mere motiivi ja tekstipaigutusega. Mere asemel kasutasin pilvi, et oleks tulemus õhuline, ent plakati üldtoon mere-, varese- ja ka etenduse alltooni meeleolu-karva. Teatris uuel konsultatsioonil ei jõutud pealkirja suhtes ikka veel üksmeelele ja asjaolud olid lahtised.

Foto 25. Plakati arendus (III järk)

Plakati algushetkest umbes nädal hiljem läksin etteantud naiskujust väljapoole ja proovisin plakatile asetada hoopis fotot varesest. Tegin sellele variatsioone (foto 25.) nii pildis kui kirjas, et leida hübriidi ja kompromissi pealkirja ja pildi vahel, olenemata pealkirja valiku lõppotsusest. Kasutasin selleks eelnevates visandites väljatöötatud süsteeme ja mõtteid. Teatris leidis lind plakatil positiivset vastukaja.

Edasine tööprotsess toimus teatris kohapeal. Pakkusin Aarne Mägile välja erineva pealkirjaga varesekujutist. Kui lõppotsuseks kujunes, et lavastuse pealkirjaks jääb „Vares”, tegime viimased viimistlused kirja paigutuste ja suuruste osas. Salvestasin paar versiooni A. Mägi palvel väiksemahuliseks jpg-failiks, et ta saaks saata kunstnikule ja lavastajale näiteid. Plakati töö jäi seisma üheks nädalaks, seoses minu viibimisega mandril koolitööde asjus. Kui saabusin tagasi teatrisse, oli lõplik otsus tehtud ja plakati võis trükki saata (foto 26).

Plakati trükikõlblikuks salvestamisega oli palju probleeme, mis võttis kokkuvõttes terve päeva. Kuna fail oli väga suur (üle 600MB) ja minu arvuti katki, siis lõppfaili, kuhu olid asetatud ka toetajate korrektsed logod, ei lubanudki enam üle salvestada. Toetudes arvutitundja nõuandele õnnestus lõpuks suurendada mälu mahtu ning töö päästa.

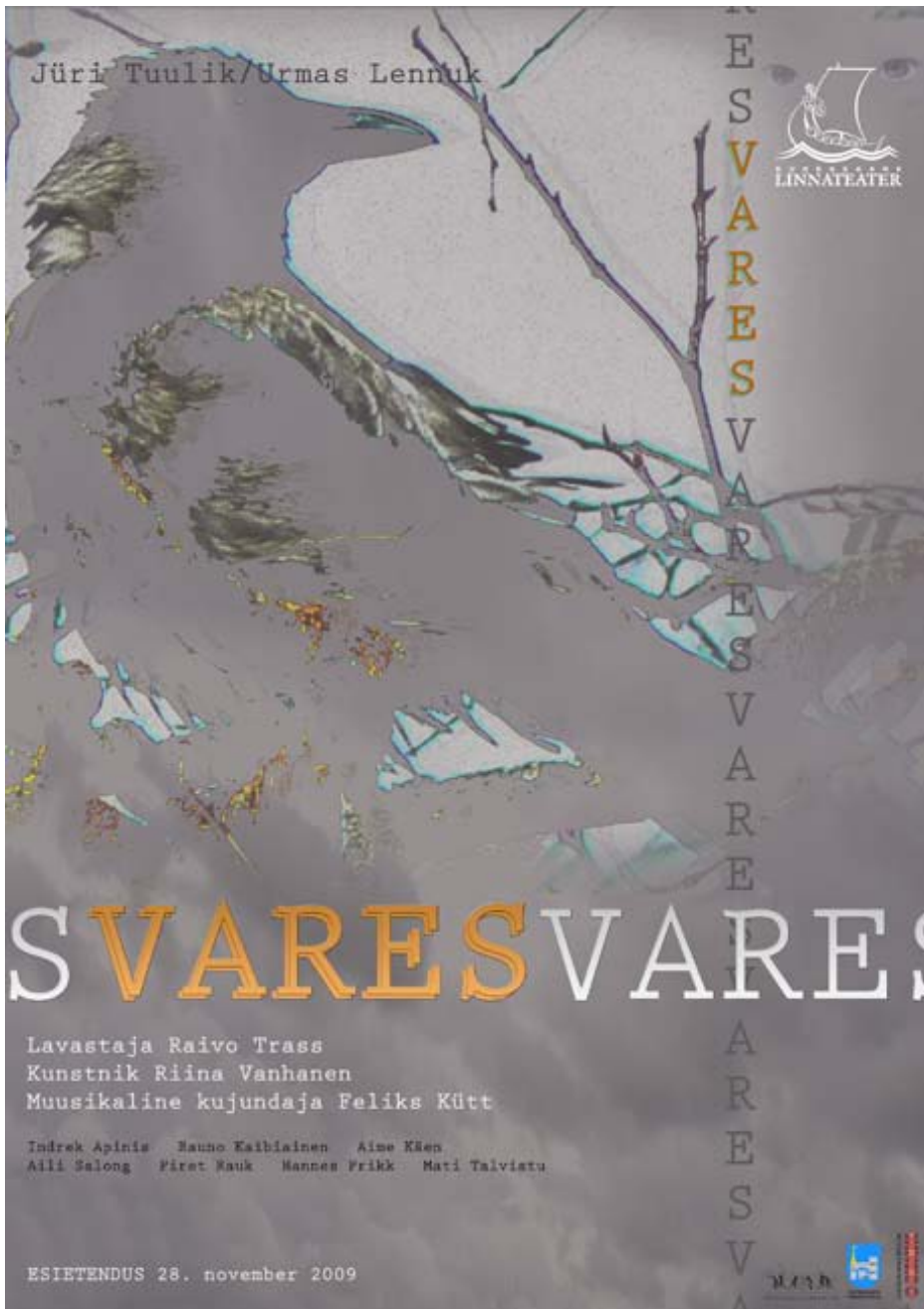

Foto 26. Valmis plakat

Enne lõplikku salvestamist tuleb teha mitu vaheetappi ja salvestamist:

1. psd failiks, et jääksid alles kõik kihid (*layerid*)
2. Käsk (*flatten image*), mis laseb kihid kokku ja vähendab seetõttu ka faili suurust (faili suuruseks sai nüüd 320 MB). Nüüd sellest failist saab teostada punkti 3. ja 4.
3. pdf fail, et faili oleks võimalik trükikotta saata.
4. (jpg fail, mida

pisemaks salvestamisel kasutasime teatri kodulehel)

Tehniliste probleemidega pöördusin Kuressaare arvutigraafiku Ain Varese ja trükikoja Lakrito töötaja Martin Tüüri poole. Fail oli trükikoja serverisse üleslaadimishetkel pdf-formaadis suurusega 58,6 MB.

4.2. Kavalehe kujundamises osalemine

Kummalisel kombel ei olnud mul enam lahtiste kihtidega tööfaili, ja seega polnud ka kavalehe koostaja Ain Varese jaoks korralikku faili enam anda. Tegin selle jaoks otsast peale uue pildifaili, millele lisasin pealkirja ja kirjakordused, et kavalehe kujundajal oleks enam-vähem plakatiga samas stiilis kirjastiil (*font*), proportsioonis kirja suurus ja värvilahendus. Kui viisin uue faili kavalehekoostajale, küsis ta ka minu pakkumisi kavalehe kujundamiseks. Kuna selline küsimus tuli ootamatult, siis suutsin pakkuda välja vaid mõtte lisada korduselemendina kavalehe lehekülgedele servadele plakatilt paremast servast, mis hõlmas endas siis puuoksi ja silma (*foto 27*).

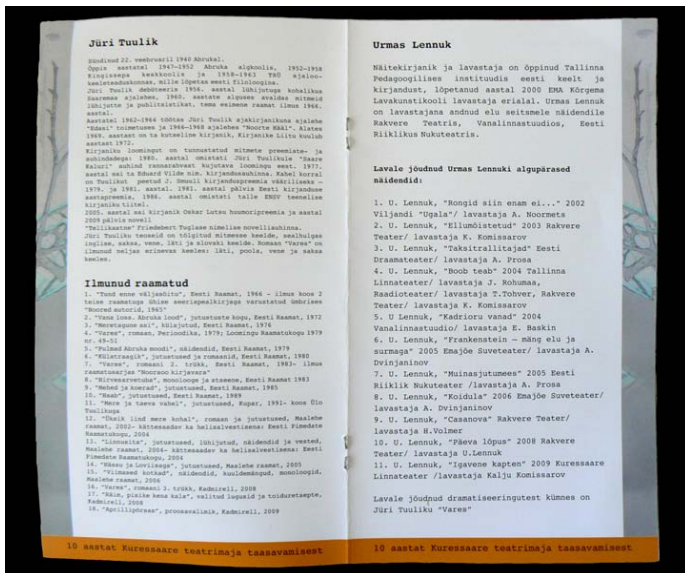

Foto 27. Kavaleht

Foto 28. Reklaami kujundus

4.3. Reklaami kujunduse teostus

Elen Pärtel, kes tegeleb Kuressaare Linnateatris ka turunduspoolega, palus mul teha ajalehe jaoks mustvalge reklaami kujundus. Ta andis ette mõõdud (6,56cm x 6,35cm) ja nimekirja oluliste andmetega (kirjanik, dramatiseerija, lavastaja, kunstnik, näitlejad, etenduse nimi, toimumiskoht, kuupäev, kellaeg, teatri logo), mida soovis valmis reklaamis kindlasti näha. Mu isiklikuks sooviks oli kindlasti säilitada ka varese motiiv, et visuaalselt ilma teksti lugemata tekiksid seosed värvilise plakatiga. Kuna kujunduseks kasutatav pind oli väike ja andmeid palju, siis esiti tekkis mul raskusi andmete paigutamisega nõnda, et need oleksid kõik nähtavad aga ei konkureeriks liigselt üksteisega. Kuna plakati ülesehitus oli paigas, siis ma ei julgenud ka liigselt erinevaks kujundada reklaami. Alumisse serva panin musta riba, et tasakaalustada kirjut tausta ning esile tuua teksti osa. Näitlejate nimed paigutasin oksteks ehk pildi mõtteliskes osaks (*foto 28*). Selline kujundus sobis nii Elen Pärtelile kui Arne Mägile ning sellisena saatsin selle ka ajalehe toimetusele.

Vahel jooksvalt oli vaja ka värvilisi reklaame. Nendeks ma kasutasin alati palati kujundust täies mahus lisades vaid uue kuupäeva, kellaaja ja toimumiskoha ning muutes vaid suurust aga mitte formaati. Seega südamelähedasemaks jäigi esimene, mustvalge reklaami kujundus.

KOKKUVÕTE

Minu loov-praktilise diplomitöö eesmärgiks oli ennekõike rakendada ja täiendada oma oskusi butafoorina Kuressaare Linnateatri lavastuses „Vares”. Töö käigus ilmnis, et minu panus butafoorina saab olema minimaalne ning tekkinud võimalus teostada ka lavastuse valguskujundus ja graafiline disain- plakati, kavalehte, reklaami- oli huvitav väljakutse. Olen rahul diplomitöö valikuga just selle mitmekülgsuse tõttu.

Kui butafoorina lootsin end rohkem maksma panna, ent puudus vajadus ja võimalus antud lavastuse raames seda teha, siis valguskujunduse ning graafika loomist pean tõeliseks väljakutseks seda enam, et ei pea ennast tugeva tehnilise taibuga inimeseks. Plakati teostamise ülesanne reaalse lavastuse kontekstis oli huvitav. Enim raskusi valmistas faili trükikõlblikuks muutmine ning enim aega võttis suurte failidega töötamine. Nii valgussillal prožektoreid suunates kui valguspuldi taga nuppe klõbistades tundsin end lõpuni kohmakalt ja ebakindlalt. Andsin endast parima, et täita nii lavastaja, kunstniku, lavameistri kui näitlejate soove. Suunasin, kraadisin ning vahetasin valguspilte tunde järgi, sest eelnevalt olid valgusega kokkupuuted üpris kasinad. Kokkuvõttes arvestades keskkonda, võimalusi ja oskusi ning meeskonna tuge pean diplomitöö teostamist lavastuse „Vares” raames Kuressaare Linnateatris arendavaks kogemuseks.

Kui väikese personaliga Kuressaare Linnateatris kollektiiviga vahetult suheldes lahenesid probleemid kiiresti, siis seda emotsionaalsem oli kogu lavastuse protsess, mis tegi töötamise väga isiklikuks ning sellevõrra raskemaks. Tulevikus kindlasti eelistan suurtele teatritele väiksemaid kuid võimaluse korral loodan end rakendada butafoorina väljaspool traditsioonilisi teatrihooneid.

Soovin tänada juhendajaid, Kuressaare Linnateatri meeskonda, lavastajat, kunstnikku, näitlejaid, Ain Varest ja Martin Tüüri kannatlikkuse, mõistvuse, nõuannete ning toetuse eest.

KASUTATUD LÜHENDID

OW- (*open white*), prožektori ees ei ole kasutatud filtrit

BO- (*blackout*), lava on pimeduses, ükski prožektor ei ole kasutusel

n.ö- nii öelda

KASUTATUD KIRJANDUS

Kallas, E., 2009. *Vares – Abruka, inimesed ja luigid*.

<http://www.kuessaarelinateater.ee/index.php?id=177&keel=ee&uudis=392#artikkel>, (08.05.2011)

Lavastuse „Vares” kavaleht

LISAD

Lisa 1. Lavastuse „Vares” suunanimekiri

Suunanimekiri sisaldab endas andmeid lavastuse „Vares” valguskujunduses kasutatud valgusti liigi, võimsuse, filtri värvuse/numbri ning asukoha kohta valguspargis aga näitab ära ka liini numbri, mis kanalisse on valgusti ühendatud. Kuressaare Linnateatris vastab tihtipeale sama kanali number antud prožektori numbrile valguspuldis. Samuti annan valgusti suunamiseks vajalikud koordinaadid (koordinaadid on näidatud riputusplaanidel lisa 3. ja lisa 4.) koos täpsustava kirjeldusega ning märkuste lahter annab vajadusel ülevaate prožektori spetsiifilistest nõudmistest konkreetse tulemuse loomisel.

Suunanimekirjas kasutan „parem” ja „vasak” viidet enda kui valgustaja lähtekohast (ehk publiku selja tagant vaadatuna) mitte aga traditsiooniliselt näitleja lähtekohast.

LIIN	VALGUSTI	ASUKOHT	SUUND	VÄRV	MÄRKUSED
2	PAR 64 1000W	vasak läbiv	E7- D7: Riivab lavale rippulastud kangast	L181	Täpsus ei ole oluline, sest kasutusel loovas virmalistemängus.
31	PC 650W	vasak läbiv	E6- D7: Riivab lavale rippulastud kangast	L071	Täpsus ei ole oluline, sest kasutusel loovas virmalistemängus.
32	PAR 64 1000W	vasak läbiv	E5- C4: Varesepostist majaka taga oleva aksi vahele aksi riivamata.	OW	Valgustatud peab saama istuv vares ja majakas.
39	Fresnel 650W	vasak läbiv	D2- A2: Suunatud luige küljele ja lõppeb akside vahel seinal akse riivamata.	OW	
54	Fresnel 2000W	1. lavasild	C5: Suunatud lauale ja veidi selle ümbrusse.	L202	Piiramisklapid piiravad kiire langemist aia taha jäävale alale eeslavale ning aksidesse sattumist.
59	Fresnel 2000W	1. lavasild	E5- D6: Suunatud laua paremale küljele jäävale alale.	L202	Piiramisklapid piiravad kiire langemist aia taha jäävale alale eeslavale ning aksidesse sattumist.

62	PC 2000W	1. lavasild	G6: Mardu voodile.	OW	
65	PC 650W	portaalsild	B7- E7: Pilvede vahelt läbi dekoratsioon ja akse riivamata.	L071	Kitsas hajus kiir.
66	PAR 64 1000W	portaalsild	C6- Praktiliselt otse alla; riivab lavale rippulastud kangast.	L090	Täpsus ei ole oluline, sest kasutusel loovas virmalistemängus.
68	PAR 64 1000W	portaalsild	F6- Mardu aseme kõrval, aia pool.	OW	
69	PAR 64 1000W	portaalsild	D6- Otse ülevalt alla.	OW	
70	PAR 64 1000W	portaalsild	D6- Otse alla; riivab lavale rippulastud kangast.	L164	Täpsus ei ole oluline, sest kasutusel loovas virmalistemängus.
86	PC 650W	Portaalsild	E7- C7: Pilvede vahelt läbi dekoratsioon ja akse riivamata.	L071	Kitsas hajus kiir.
87	PAR 64 1000W	portaalsild	C5- Laual seisvale Luigile aksi riivamata.	L115	
88	PAR 64 1000W	portaalsild	F5- Parem aia auk (Mummi ja Mardu seisavad seal)	OW	
89	PAR 64 1000W	portaalsild	E5- Laua parema külje ja varese posti esine ala.	OW	
90	PAR 64 1000W	Portaalsild	D5- Laua ja tagumise aia vaheline ala.	OW	
102	PAR 64 1000W	parem läbiv	B6- D6- Riivab lavale rippulastud kangast umbes 2m kõrgusel alal.	L204	Täpsus ei ole oluline, sest kasutusel loovas virmalistemängus.
109	Flood 500W	Põrand	D3: bambusaia tagant veidi ülessuunatuna publikusse	L115	Keskel, nii, et valguskiire ülemine serv ei riivaks portaali ülaosa.
131	PC 650W	parem läbiv	B6: Vasaku esimese aia riivakas.	OW	
132	PAR 64 1000W	parem läbiv	B5: Vasaku tagumise aia riivakas.	OW	
134	PC 650W	parem läbiv	E4: Posti otsas istuv vares.	OW	Kitsas hajus kiir.
135	PAR 64 1000W	parem läbiv	E4: Postil seisev vanaema.	OW	Piki pidi kiir.
137	PC 650W	parem läbiv	D3: Prožektor on suunatud bambus-aia taga seisvale Mardule ja parema lavakülje akside vahele neid riivamata.	OW	Kitsas hajus kiir.
139	Fresnel 650W	parem läbiv	D2- G2: Suunatud luige küljele ja lõpeb akside vahel seinal akse riivamata.	OW	Kitsas kiir.
142	Fresnel 650W	parem läbiv	D2: Prožektor on suunatud nõõri hoidvale Mardule ja parema lavakülje akside vahele neid riivamata.	OW	Kitsas hajus kiir.
161	Profiil 500W	1. saalisild	F6: Kastile.	OW	Nugadega lõigata kasti suurune ristkülik; fookusest välja- serv hajusaks.
164	PAR 64 1000W	1. saalisild	B8- D8: Eeslava põrandale; vasak pool.	OW	
170	Profiil 650W	1. saalisild	D7: Põlvitavale emale; riivamata lauda, voodit ja Mummi nurka vasakul lavaserval..	OW	Keskel. Nugadega lõigata ristkülik; fookusest välja- serv hajusaks.
171	PAR 64 1000W	1. saalisild	D8- F8: Eeslava põrandale; parem pool.	OW	

174	Profiil 500W	1. saalisild	B7: Mummi valgus vasakul toolil. Riivab vasaku portaali külge aga mitte esist umbes 2m kõrguselt.	OW	Nugadega lõigata ristkülik; fookusest välja- serv hajusaks.
176	PC 2000W	2. saalisild	Ala F7-D5-D5-F7 vasakult keskelt diagonaalis paremale akse riivamata.	L202	Õine üldvalgus.
177	Profiil 650W	2. saalisild	B7: Mummi täiendvalgus vasakul tooli kõrval seistes portaali riivamata.	OW	Nugadega lõigata ristkülik; fookusest välja- serv hajusaks.
178	PAR 64 1000W	2. saalisild	B5: Vasakule tagumisele aiale.	OW	Üldvalgus.
179	PAR 64 1000W	2. saalisild	D5: Lauale.	OW	Üldvalgus.
181	PAR 64 1000W	2. saalisild	F5: Paremale aiale, Mardu voodile.	OW	Üldvalgus.
182	Profiil 650W	2. saalisild	B5: Suund vasakule aiavärvale.	OW	Nugadega lõigata ristkülik; fookusest välja- serv hajusaks.
186	PAR 64 1000W	2. saalisild	C7-C6: Vasakule lavaküljele eeslava, akse ja portaali riivamata.	OW	Üldvalgus.
188	PAR 64 1000W	2. saalisild	E4- D4: Suund tagumistele aedadele ja veidi aia sisse jäävale alale.	OW	Üldvalgus.
189	PAR 64 1000W	2. saalisild	F6-E6: Suund lava paremale küljele eeslava, akse, ja portaali riivamata.	OW	Üldvalgus.
191	PC 2000W	2. saalisild	Ala D7-B7-B5-D5 paremalt keskelt diagonaalis vasakule akse riivamata.	L202	Õine üldvalgus.

Lisa 2. „Vares” cuelist

1. Vaatus

950 saalivalgus + lavavalgus

950.5 (tuulevihina läheb *blackout*'i) BO

BO ajal kõlab dialoog, mille ajal on VIRMALISED: liigutan aeglaselt erinevate *submasterite* alla salvestatud värve kordamööda, eelneva ja järgneva virmalise vahel on pisike paus pimedust, mõnes kohas kasutan sujuvat üleminekut ja vahel lasen neil pildis kokku sulada ja mängida, selles suhtes on iga etendus eriline. Värvide vhaeldumine toimub lauseni „Ma kaevan sulle suure augu”, siis jääb BO. (Iga heebli all olev toon on salvestatud 20-30 protsendiliselt; kokku 5 SUB (*submaster*)-heebli:

Sinine (f- L071), 2 PAR prožektorit, tekitab allalastud pilvele mäekujutise-SUB12)

Oranž (f- L204), PAR-SUB14

Lilla (f- L181), PAR-SUB15

Roheline (f- L090), PAR-SUB16

953 Tuleb Mardu, tõusevad pilved, samal ajal toon vaikselt seda pilti kuni pilved on täiesti üleval. Kui Mardu hakkab jooksuma, st on silmnähtavalt märganud lamavat varest, +SUB 6- lamava varese laik, mida kasvatan seni, kuni Vares on istuli tõusnud ja Mardu ütleb: „Tere”

955 Mardu näitab Abrukat +SUB 9-posti valgus

956 „Minu ema nimi on Luigi” , Luigi tulemisega sujuvalt tuleb see pilt

957 Luigi jõuab lauani, kui laual liigutab, siis see pilt täielikult peale

958 Luigi laualt ära

959 Luigi läks ära, jäävad Mardu ja Vares

960 Mummi tuleb

961 „Meie külas elas üks mees”. See pilt tuleb enamvähem terve monoloogi aja. Kui Vares jõuab Mummi juurde, on pilt täielikult peal.

962 Tuleb Luigi

962.5 Voodi tegemise pilt +SUB10-Varese pesakast, lisan kui Vares on läinud kasti

963 Algab Öö, (Mummi läheb ära ja tuleb Leemet) +SUB22-majakas

964 Leemet kukub eeslavale maha +(SUB10,SUB22)

964.5 „Tasa ja vaikselt”, kohe BO, SUB10, SUB22 maha!

965 Ärkavad (pilt tuleb ~2sekundit pärast heli)

966 Tulevad raadioga ja alustan aeglaselt järgmise pildi toomist 968

968 On peal kui kõik on lahkunud

969 Luigi tuleb koju +SUB22-majakas

970 Luigi lauale (+SUB22-majakas)

971 Luigi muna löhkuma(+SUB22-majakas)

972 Luigi lauale, Mummi toolile(+SUB22-majakas)

973 Tuleb Leemet(+SUB22-majakas)

974 (+SUB22-majakas) „Ega ta kurjategija pole” ja BO-näitlejad lähevad ära ja tuleb pilt 976

976 Lavavalgus+saalivalgus (+SUB22-majakas)

2. vaatus

977 saalivalgus ära + BO (+SUB22-majakas), näitlejad peale ja siis 980

980 Öö, magavad, tuleb Leemet (+SUB22-majakas)

981 Hakkab valgenema kui Luigi püsti ja Leemet maas vaikselt võtan SUB22-majakas maha

982 Päev Leemet ja Luigi lahkuvad ning Vares hakkab Mardut kiusama

983 tuleb Mummi

984 Mummi postile

986 Mummi ja Mardu räägivad nurgas

988 Saabuvad Peolised

990 Peolised lahkuvad (sujuvalt seda pilti) +SUB 11-Mardu valgus, lisan kui Mardu seisma tuleb

991 Istuvad ja räägivad eeslaval (*Kui vares hakkab alla tulema, võib see pilt tulema hakata*), +SUB22-majakas (+SUB11-Mardu valgus)

991.5 Leemet voodile(+SUB22-majakas, SUB11-Mardu valgus)

992 Luigi voodile (+SUB22-majakas), SUB 11-Mardu valgus maha!

992.5 Varese ärkamine +SUB11-Mardu valgus, SUB22-majakas maha!

993.5 Mummi ja Mardu tulevad (*kõigepealt cue vasak ja siis parem heebel peale*), SUB11-Mardu valgus maha! Enne Luigi tulekut +SUB22-majakas

994 Luigi sisse (+SUB22-majakas)

994.5 Luigi ette (+SUB22-majakas)

994.7 Mardu Luigi juurde (+SUB22-majakas), siin pildis lahkub Luigi ja sellega koos ka SUB22-majakas maha!

995.5 Vares ärkab

996 Mardu ära, Vares postile

996.5 Vares kukub alla (*siis kui on kukkunud pahen kohe selle pildi*)

997 „Mardu!” ja aeglaselt toon seda pilti sisse

997.5 Mummi tõusmisega, AEGLASELT toon seda pilti, samal ajal pilved langevad

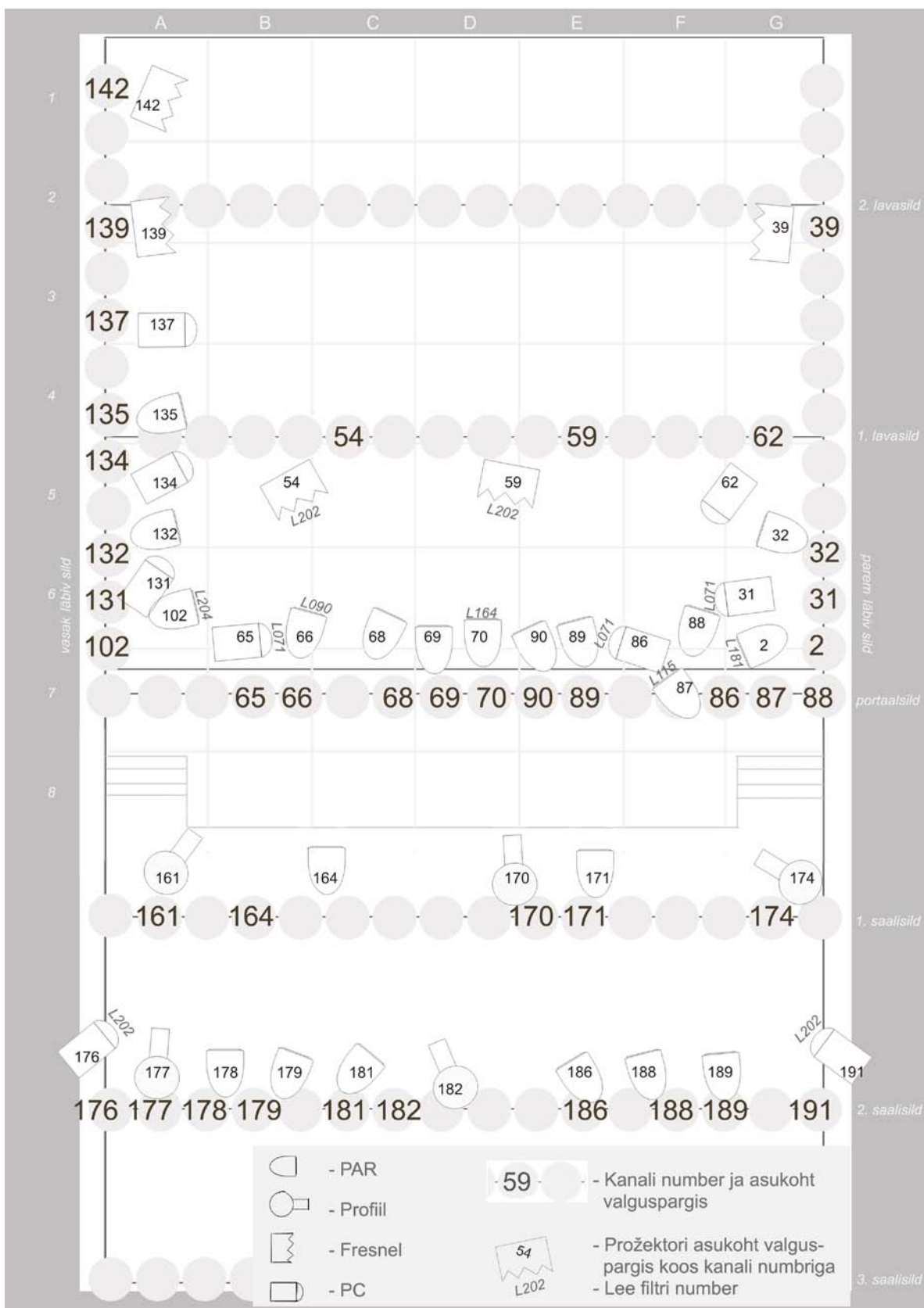
998 Mummi valgus ära

998.5 Poiss mängib luigega +SUB22-majakas

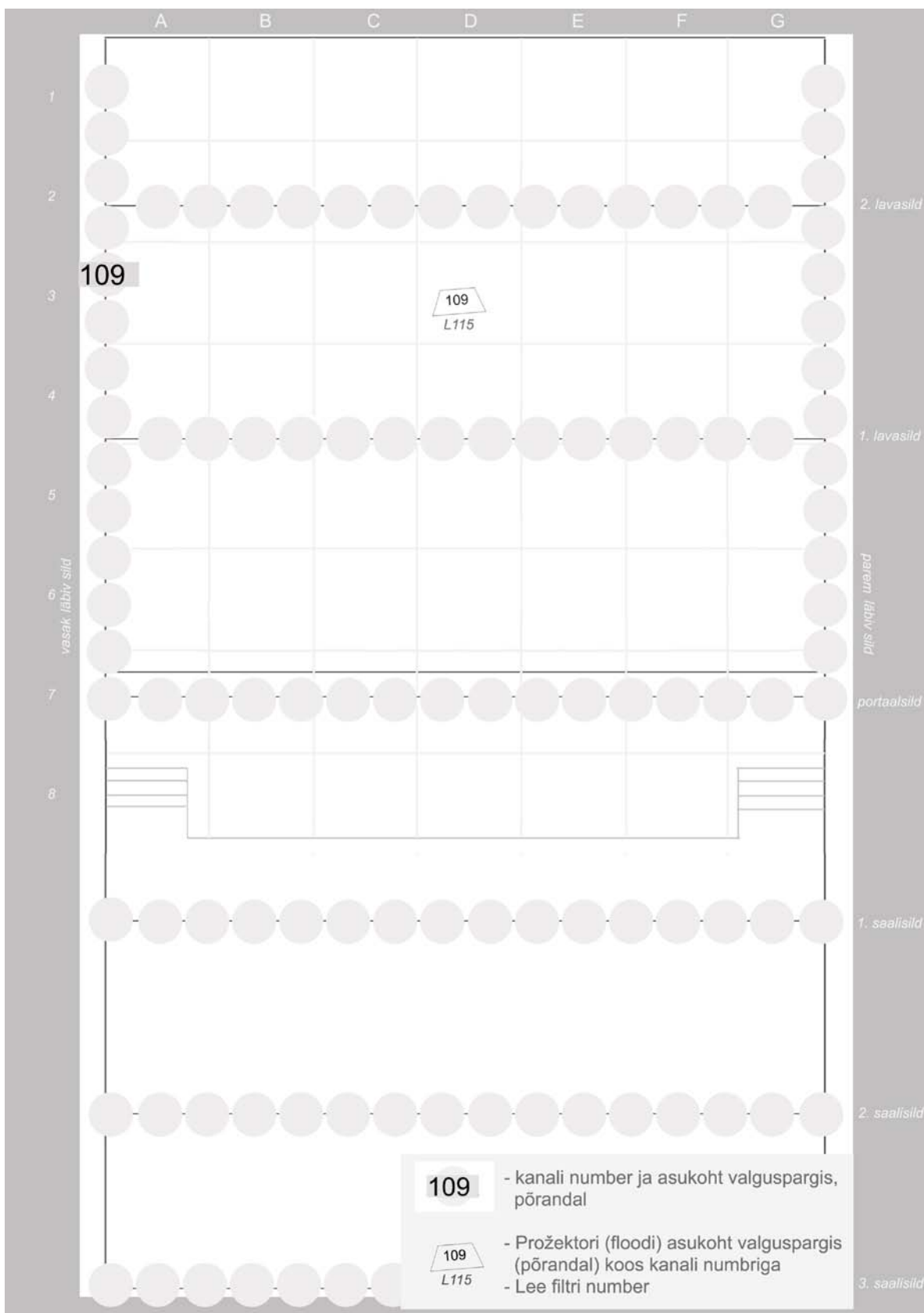
999 BO (+SUB22-majakas)

999.5 saalivalgus + lavavalgus (+SUB22-majakas)

Lisa 3. Lavastuse „Vares” riputusplaan ja kontaktid

Lisa 4. Lavastuse „Vares” prožektorite paiknemine põrandal ja kontaktid

Lisa 5. Fotod lavastusest

Foto 1. Alguse pilt (cue 590)

Foto 2. Lõpupilt (cue 998.5)

Foto. 3 Mardu märkab varest (cue 953)

Foto 4. Öine pilt (cue964)

Foto 5. Luigi saabumise valgus (cue 956, cue 962, cue 969, cue 994)

Foto 6. Üldvalgus (cue 960, cue 966, cue 982, cue 988)

Foto 7. Luigejutt (cue 994.7)

SUMMARY

Prop and lighting design for a production „The Corvus” in Kuressaare

Linnateater

G. Saluste

This paper is theoretical part of my creative-practical diploma thesis where I described and analysed my contribution to the play production „The Corvus”. The practical part was creating props, light design and graphic design in Kuressaare Linnateater for the aforementioned play production.

In this writing I was documenting, describing and analysing the process of creating my part for play production and it was illustrated with pictures and schemas to back my writing.

In the first chapter I gave a report of my schedule of work and team members.

In the second chapter I wrote about materials and technologies I used. I also described work process of decoration and prop making.

In the third chapter I described work process in light designing.

In the fourth chapter I wrote about how I created graphic design for the play production „The Corvus”.

In the last chapter I gave my own feedback about this various work experience in the real play.

As the practical part of my diploma thesis I hoped to improve myself and make an enforcement as a prop maker. Fortunately or unfortunately I got stuck with new but interesting tasks as light designer and graphic designer that made my diploma thesis very various and creative in many levels.

Working with such a small group makes on the one hand problem solving very easy but on the other hand at times being so involved makes working emotionally difficult. In the future I hope to see myself as a prop maker outside of theatres.

I'm grateful for my supervisors, to Kuressaare Linnateater and to the whole play production „The Corvus” play group for their patience, guidance and advice.